

Фінансова політика як інструмент підвищення конкурентоспроможності корпоративного управління

У статті запропоновано підхід до фінансової політики корпорацій у вигляді моделі стратегічного розвитку. Запропонований підхід прогнозного розвитку корпорацій є основою для розробки рекомендацій по підвищенню ефективності управління корпорацією та визначенню її подальшого розвитку у вигляді стратегії, що включає цільові показники діяльності.

Ключові слова: корпорація, фінансова політика, стратегічний розвиток, корпоративне управління, конкурентоспроможність.

В статье предложен подход к финансовой политике корпораций в виде модели стратегического развития. Предложенный подход прогнозного развития корпораций является основой для разработки рекомендаций по повышению эффективности управления корпорацией и определения дальнейшего развития в виде стратегии, включающей целевые показатели деятельности.

Ключевые слова: корпорация, финансовая политика, стратегическое развитие, корпоративное управление, конкурентоспособность.

This paper presents an approach to financial policy as a model corporate strategic development. The proposed approach predicted development corporations are the basis for recommendations for more effective management of the corporation and determine its further development as a strategy that includes performance targets.

Keywords: corporation, financial policy, strategic development, corporate governance and competitiveness.

Постановка завдання. Фінансова політика є особливою сферою економічної діяльності корпорації, спрямованої на мобілізацію фінансових ресурсів, їхній раціональний розподіл і використання для забезпечення функцій корпорації.

Основними завданнями фінансової політики корпорації є: забезпечення умов для формування максимально можливих фінансових ресурсів; встановлення раціонального розподілу й використання фінансових ресурсів; організація регулювання й стимулювання економічних і соціальних процесів фінансовими методами; розробка фінансового механізму і його розвиток відповідно до змін мети і завдань стратегії; створення ефективної і максимально ділової системи управління фінансами.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Основи та принципи формування фінансової політики представлені в працях зарубіжних науковців: М. Абрютіно, І. Балабанова, П. Бароле, В. Бочарова [3], Р. Брейлі [4], А. Грачова, Ж. Де-

паляна, Ж.–П. Жобарта, Є. Коєна, Б. Коласа [6], О. Стоянової, А. Роя, І. Романе, Е. Нагашева, Ж. Франпіона та ін.

Необхідність розв'язання теоретико–методологічних, організаційних, практичних проблем системи управління фінансовою політикою вітчизняних корпорацій та її подальше реформування розглядалося в працях вітчизняних вчених: В. Андрущенко, М. Білик [1], О. Білоусової, І. Бланка, В. Забродського, А. Поддєрьогіна, Т. Смовженко, В. Суторміної [9], О. Терещенко [10].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. В умовах нестабільного економічного середовища, високої інфляції, кризи неплатежів, непередбачуваної податкової та грошово–кредитної політики держави велика кількість вітчизняних корпорацій знаходиться на межі банкрутства та пошуку шляхів для подальшого виживання, що виражається у вирішенні поточних фінансових проблем як реакції на невизначені макроекономічні рішення державних владних структур. Така політика в управлінні фінансами породжує ряд протиріч між інтересами корпорацій та фіскальними інтересами держави; ціною зовнішніх запозичень і рентабельністю виробництва; прибутковістю власного капіталу і фондового ринку; інтересами виробництва та фінансової служби. Ефективна система корпоративного управління дозволяє не тільки найкращим чином використовувати можливості акціонерів та надані ними ресурси, а й залучати нових інвесторів, що є запорукою розвитку фінансової діяльності корпорації та успішне її функціонування у майбутньому.

Мета статті. При розробці ефективної системи управління фінансами постійно виникають проблеми гармонізації розвитку інтересів власників корпорації, наявності достатнього обсягу грошових ресурсів та збереження високої платоспроможності. Саме це й обумовлює необхідність розробки моделі стратегічного управління фінансовою політикою корпорації.

Виклад основного матеріалу. Фінансова політика виражає цілеспрямоване використання фінансів для досягнення стратегічних і тактичних завдань, визначених установчими документами корпорації.

Зміст фінансової політики включає такі основні ланки: розробку оптимальної концепції управління фінансовими потоками корпорації, що забезпечує поєднання високої прибутковості і захисту від комерційних ризиків; виявлення основних напрямів використання фінансових ресурсів; здійснення практичних дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

Єдність цих ключових ланок визначає зміст фінансової політики, стратегічними завданнями якої є: максимізація

прибутку як джерела економічного зростання; оптимізація структури та вартості капіталу, забезпечення фінансової стійкості та ділової активності корпорації; досягнення фінансової відкритості корпорації для власників, інвесторів і кредиторів; використання ринкових механізмів залучення капіталу за допомогою емісії корпоративних цінних паперів, фінансового лізингу, проектного фінансування; розробка ефективного механізму управління фінансами на основі діагностики фінансового стану з урахуванням постановки стратегічних цілей діяльності корпорації, адекватних ринковим умовам, і пошуку шляхів їх досягнення.

Виходячи з тривалості періоду і характеру вирішуваних завдань фінансова політика класифікується на фінансову стратегію і тактику.

Фінансова стратегія – довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу і передбачає розв'язання масштабних завдань розвитку корпорації. У процесі її розробки прогнозуються основні тенденції розвитку фінансів, формується концепція використання, намічаються принципи фінансових відносин з державою (податкова політика) та партнерами (постачальниками, покупцями, кредиторами, інвесторами, страховиками та ін.).

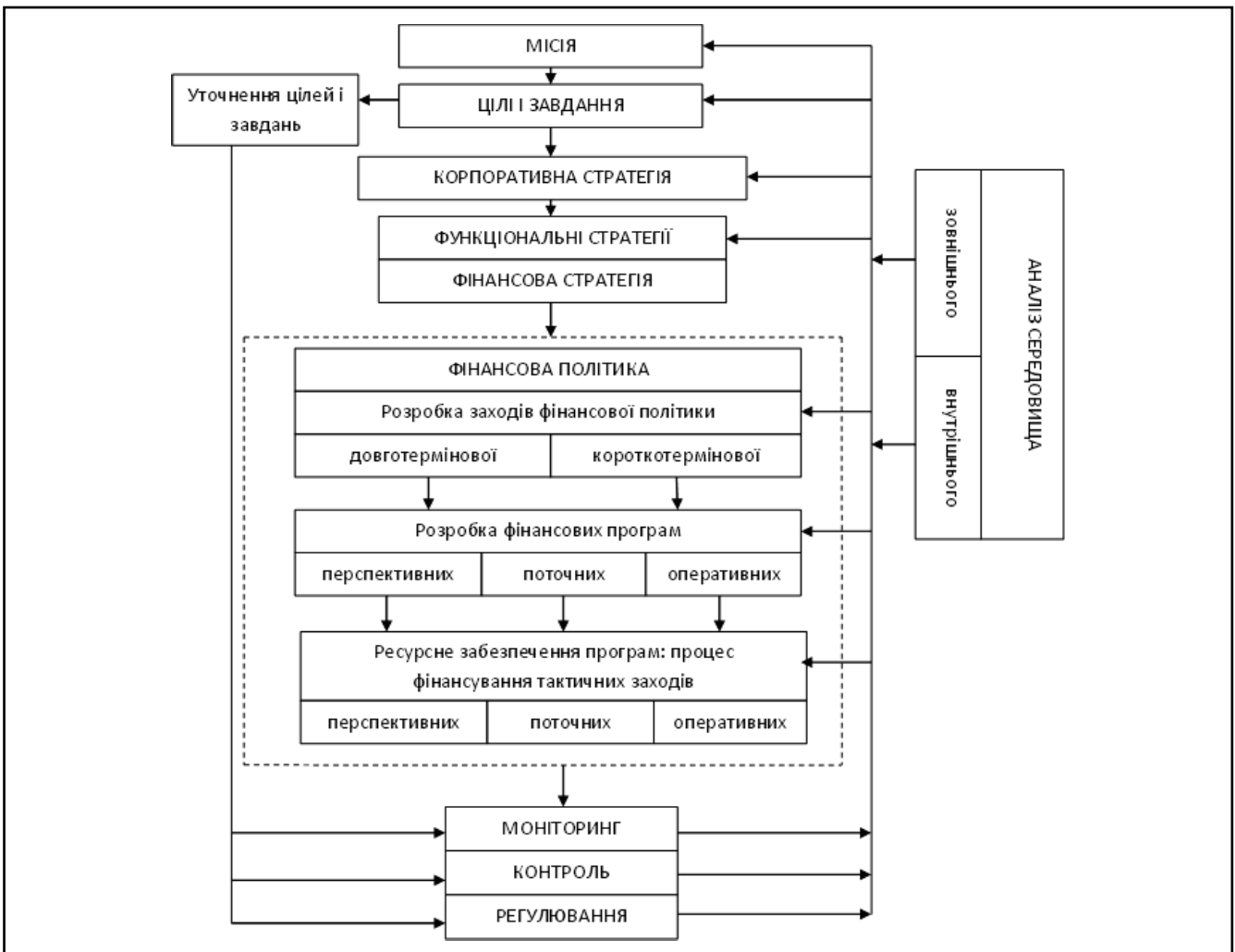
Стратегія передбачає вибір альтернативних шляхів розвитку корпорації. При цьому використовуються прогнози, досвід та інтуїція фахівців для мобілізації фінансових ресурсів на досягнення поставлених цілей. З позицій стратегії формуються конкретні цілі та завдання виробничої та фінансової діяльності і приймаються оперативні управлінські рішення.

Фінансова стратегія корпорації націлена на побудову ефективної системи управління фінансами.

Фінансова стратегія – це один із найважливіших видів функціональної загальнокорпоративної стратегії, система формування довготермінових цілей фінансової діяльності корпорації, на основі якої детально опрацьовується концепція залучення та використання її фінансових ресурсів, включаючи конкретний механізм формування необхідного обсягу фінансування за рахунок різних джерел та форм, а також механізм ефективного вкладення цих ресурсів в активи корпорації з орієнтацією на зміни внутрішнього та зовнішнього середовищ.

Модель стратегічного управління фінансовою політикою корпорації представлено на рисунку.

Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовищ є базисом, на основі якого будується модель стратегічного управ-

Модель стратегічного управління фінансовою політикою корпорації

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

вплив фінансовою політикою корпорації, оскільки оцінку середовища необхідно проводити постійно.

Фінансова стратегія є однією з п'яти функціональних елементів стратегічного управління: виробництво, маркетинг, інновації, кадри та фінанси.

Наведена система прогнозного розвитку корпорацій є основою для розробки рекомендацій по підвищенню ефективності управління корпорацією та визначення її подальшого розвитку у вигляді стратегії, що включає цільові показники діяльності.

Як основну мету рекомендується обирати максимізацію доходів власників та акціонерів корпорації, шляхом максимізації її ринкової вартості. Для досягнення стратегічної цілі – зростання вартості корпорації – всі монетарні цілі необхідно узгодити та збалансувати між собою в процесі планування.

Розробка та втілення заходів фінансової політики корпорації дозволять більш детально визначити єдину концепцію її розвитку в довготривалій та короткотривалій перспективі, обрати найбільш оптимальний механізм та методи досягнення поставлених цілей.

За допомогою розроблених для корпорації програм здійснюється взаємозв'язок цільових показників фінансової стратегії з ресурсами, які вже має корпорація, – використовуються програмно-цільовий метод. Порядок розробки фінансових програм діяльності корпорації залежить від змісту та складності поставлених завдань. При цьому будь-яка програма, розроблювана для корпорації, має містити: обґрунтування цілей програми; характеристику змісту програми; систему показників кінцевих результатів діяльності корпорації та їх обмеження; комплекс основних, допоміжних та обслуговуючих програм та проектів; варіанти реалізації програми за термінами та обсягами з розрахунком потреб корпорації в ресурсах по кожному варіанту програми; оцінку ефективності кожного варіанту програми, що пов'язує витрати, кінцеві результати програми та відповідні цільові нормативи розвитку корпорації. Як показники ефективності програм, що розробляються, можуть бути рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, ринкова капіталізація, рентабельність продажів, обертаємість активів, ефект фінансового левериджу.

У результаті розробки системи показників ефективності програм, які пропонуються, розбитих по роках, формується повне розуміння задач та завдань, поставлених перед корпорацією, з урахуванням всіх сильних та слабких сторін діяльності; визначаються терміни виконання цих задач. Дані показники ефективності використовуються для складання тактичних фінансових планів. Основним інструментом на цьому етапі планування є бюджетування, оскільки воно дозволяє оптимізувати використання різних ресурсів корпорації і представити фінансову стратегію у цифровому форматі.

Характерна особливість системи стратегічного управління полягає в тому, що є стійкий обернений зв'язок, і відповідно обернений вплив кожного процесу на інші, оскільки динамічність зміни внутрішнього середовища, її невизначе-

ність потребують внесення відповідних корективів на будь-якому етапі стратегічного управління фінансовою політикою корпорації. Таким чином, процес стратегічного управління представляє собою замкнутий цикл.

Фінансова тактика спрямована на вирішення більш приватних завдань конкретного етапу розвитку корпорації шляхом своєчасної зміни способів організації фінансових зв'язків, перерозподілу грошових ресурсів між видами витрат і структурними підрозділами. При відносно стабільній фінансовій стратегії фінансова тактика має відрізнитися гнучкістю, що викликається зміною ринкової кон'юнктури: попиту і пропозиції на ресурси, товари, послуги і капітал. Стратегія і тактика фінансової політики тісно взаємопов'язані. Правильно обрана стратегія створює сприятливі можливості для вирішення тактичних завдань.

Фінансову політику корпорацій мають здійснювати професіонали – головні фінансові менеджери або директори, що володіють усією інформацією про стратегію й тактику корпорації.

Для прийняття управлінських рішень вони використовують інформацію, наведену в бухгалтерській і статистичній звітності і в оперативному фінансовому обліку, яка і служить головним джерелом даних для визначення показників, що застосовуються у фінансовому аналізі та внутрішньофірмовому плануванні грошових потоків.

Об'єктом фінансового управління в корпорації виступають капітал і грошові потоки. Ці вартісні категорії мають стратегічне значення, оскільки їхній стан значною мірою визначає конкурентні переваги і економічний потенціал корпорації. Корпорація з достатнім обсягом власного капіталу – більше 50% від загального обсягу капіталу і позитивним сальдо грошових потоків – має можливості для залучення додаткових грошових ресурсів із фінансового ринку.

Фінансова тактика – це розв'язання приватних завдань конкретного етапу розвитку корпорації шляхом своєчасної зміни способів організації фінансових зв'язків, перерозподілу грошових ресурсів між видами витрат і структурними підрозділами.

При відносній стабільності фінансової стратегії фінансова тактика має відрізнитися гнучкістю, що пояснюється мінливістю ринкової кон'юнктури – попиту і пропозиції на ресурси, товари, послуги і капітал.

Стратегія і тактика фінансової політики тісно взаємопов'язані. Правильно обрана стратегія створює сприятливі можливості для вирішення тактичних завдань. Фінансову політику в корпораціях мають здійснювати професіонали – головні фінансові менеджери, що володіють усією інформацією про стратегію і тактику корпорації. Для прийняття управлінських рішень використовують інформацію, наведену в бухгалтерській і статистичній звітності і в оперативному фінансовому обліку, яка і служить головним джерелом даних для визначення показників, що застосовуються у фінансовому аналізі та внутрішньофірмовому фінансовому плануванні.

Висновки

Запропонований підхід передбачає, що фінансова стратегія є основою системи управління фінансовою політикою корпорації і, є інструментом підвищення конкурентоспроможності корпоративного управління.

Список використаних джерел

1. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств. – К.: Знання КОО, 1999. – 412 с.
2. Бланк И.А. Управление формированием капитала. – К.: «Ника-Центр», 2000. – 512 с.
3. Бочаров В.В., Леонтьев В.Е. Корпоративные финансы. – СПб.: Питер, 2002. – 544 с.
4. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 1997. – 1120 с.

5. Дробозина Л.А., Окунева Л.П., Андросова Л.Д. Финансы. Де-нежное обращение. Кредит – М.: ЮНИТИ, 2000. – 479 с.

6. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия: проблемы, концепции и методы: учеб. пособ.: пер. с франц. / Под ред. проф. Я.Ц. Соколова. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.

7. Родионова В.М. Финансы. – М.: Финансы и статистика 2009. – 524 с.

8. Сенчагов В.К. Финансовый механизм и его роль в повышении эффективности производства / В.К. Сенчагов. – М.: Финансы, 1979. – 140 с.

9. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій: підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 566 с.

10. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.